

ти красу реального світу, його невичерпність і неповторність, а також красу створену руками людини – митця; також естетичний, художній та інтелектуальний, політехнічний розвиток учнів, що забезпечує різнобічну підготовку їх до життя і творчої праці.

Саме уроки з ознайомлення учнів початкових класів з колористичною культурою Стародавнього Єгипту покликані формувати в них естетичне відношення до навколишньої дійсності, а також уявлення про колір, як основний засіб вираження живопису і як символічне вираження значень предметів у різних сферах життєдіяльності людини і явищ природи на прикладі колористичної культури Стародавнього Єгипту; ознайомити учнів з культурою давніх єгиптян, звичаями та традиціями, природними умовами країни тощо; вдосконалювати вміння працювати з художніми матеріалами; виховувати пізнавальний інтерес до художньої творчості давніх єгиптян.

На цій основі відбувається формування морально – естетичного ідеалу особистості учнів початкових класів, розвиток образного сприймання, просторових уявлень, фантазії, що сприяє досягненню гармонійного розвитку.

Література

1. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К.: Міносвіти України, 1994. – Вип. 1. – 336 с.
2. Масол Л. М., Миропольська Н. Художня культура України та світу. Програма для класів гуманітарного профілю загальноосвітніх навчальних закладів // Гуманітарні науки. – 2002. – №1. – С. 71 – 79.
3. Матье М. Э. Избранные труды по мифологии и идеологии Древнего Египта. – М., 1996.

Т.А. Радченко

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВИЩОЇ ШКОЛИ ШВЕЙЦАРІЇ

У статті йдеться про університетський сектор системи вищої освіти Швейцарії. Автором розглянуто специфіку управління швейцарською вищою школою, охарактеризовано окремі компоненти цієї структури. Акцентовано увагу на принцип тісного співробітництва між Конфедерацією і кантонами і розподіл повноважень.

Ключові слова: система вищої освіти; організація управління; університет; Конфедерація; кантон.

The article deals with the university type of the system of higher education in Switzerland. Peculiarity of management of Swiss higher school is analysed, different components of this structure are defined. The emphasis is put on the princi-

ple of close cooperation between the Confederation and the cantons as well as the distribution of powers.

Key words: the system of higher education; organization of management; university; the Confederation; canton.

Під впливом соціально-економічних змін система вищої освіти в Україні здійснює пошук шляхів її реформування з урахуванням світових тенденцій. У цьому контексті становить інтерес використання цінного зарубіжного досвіду у галузі освіти, що сприятиме успішному входженню України в світовий освітній простір.

У кожній країні освіта та її організація мають свої особливості. Але, на нашу думку, серед розмаїття систем освіти розвинутих європейських країн особливої уваги заслуговує система освіти Швейцарії.

Швейцарія, або Швейцарська Конфедерація, – одна з найдемократичніших у світі республік. Вона знаходиться у самому центрі Європи і поділяє кордони з Францією, Німеччиною, Австрією, Князівством Ліхтенштейн та Італією. Отже, історично ця країна стала місцем злиття трьох великих культурних і мовних традицій – німецької, французької та італійської. Німецькою мовою розмовляють 2/3 населення країни, французькою – близько 1/5, італійською – 8%. Усі три мови, а також ретороманська, якою розмовляє лише 1% населення, є офіційними мовами Швейцарії.

Політично і адміністративно країна поділяється на три рівні: Конфедерація з центральними органами, 26 кантонів та більше трьох тисяч комун. Конституція Швейцарії 1848 року визначила центральну владу уряду при відносному суверенітеті кантонів. Кожен кантон має свій уряд і парламент і вирішує внутрішні питання майже автономно. Дві статті швейцарської Конституції присвячені питанням освіти: одна – освіті у публічних закладах; друга – професійній освіті та вищій школі. Обидві статті базуються на принципах тісного співробітництва між Конфедерацією і кантонами. Незважаючи на існування загально-федеральних освітніх законів, кожен кантон має свої особливості щодо питань освіти.

Предметом аналізу науковців, як зарубіжних [3,5], так і вітчизняних [1,4], виступав широкий спектр проблем стосовно розвитку та стану системи вищої освіти Швейцарії. Метою нашої статті є дослідження організації управління вищими навчальними закладами Швейцарії.

У системі швейцарської вищої освіти за значенням домінують класичні університети та федеральні технологічні інститути. У країні налічується десять кантональних університетів (у Базелі, Берні, Фрибурзі, Женеві, Лозанні, Люцерні, Невшателі, Санкт-Галлені, Цюриху та Лугано) та шість федеральних технологічних інститутів. Створення університетів прикладних наук за останні десять років призвело до появи університету нового типу, який за короткий час став невід'ємною частиною швейцарської системи освіти. Якщо швейцарські університети характеризуються фундаментальністю наданих

освітніх програм і науковими дослідженнями, то заснування університетів прикладних наук підняло статус професійно-технічної освіти, що надало можливість кваліфікованим спеціалістам продовжувати навчання на університетському рівні.

У Швейцарії, згідно концепції кооперативного федералізму, федеральний уряд, кантони і муніципалітети розділяють повноваження над вищою освітою, створюючи мережу кантональних, федеральних і змішаних установ, відповідальних за керівництво та узгодженість системи. Схематично специфіка управління системою вищої освіти Швейцарії представлена на рис.1. Охарактеризуємо окремі компоненти цієї структури.

Конфедерація відіграє подвійну роль в управлінні установами вищої освіти. По-перше, Конфедерація надає субсидії кантональним університетам та університетам прикладних наук; по-друге, вона несе відповідальність за федеральні технологічні інститути і регулює питання професійного навчання в університетах прикладних наук в таких освітніх галузях, як техніка, архітектура, економіка, сільське господарство і прикладні мистецтва.

Кантони несуть відповідальність за освітню діяльність у десяти кантональних університетах, які отримують фінансову підтримку Конфедерації. Також кантон або група кантонів можуть нести основну відповідальність за університет прикладних наук.

Швейцарська Конференція кантональних міністрів освіти (The Swiss Conference of the Cantonal Ministers of Education) є міжкантональною організацією, що має законотворчі повноваження. Її місія полягає у координації та гармонізації місцевої освітньої політики у початковій та середніх школах і деяких сферах професійної освіти.

Рада університетів прикладних наук (The UAS Council) була створена Конференцією кантональних міністрів освіти та є координаційним органом для університетів прикладних наук на кантональному рівні.

Конференція університетів прикладних наук Швейцарії (The Conference of Universities of Applied Sciences) є незалежною організацією, що представляє адміністрацію семи університетів прикладних наук, і, головним чином, займається координацією між університетами прикладних наук та іншими університетами. У зверненні до суспільства та уряду Конференція є одностайною.

Об'єднаними організаціями кантонів і Конфедерації є Конференція швейцарських університетів (The Swiss University Conference) та Конференція ректорів швейцарських університетів (The Rectors' Conference of the Swiss Universities).

Конференція швейцарських університетів є об'єднаною організацією кантонів і Конфедерації з питань університетської політики. Законодавчу основу для цієї організації було покладено, з одного боку, у Законі про розвиток університетів від 8 жовтня 1999 року і, з іншого боку, в Міжкантональній

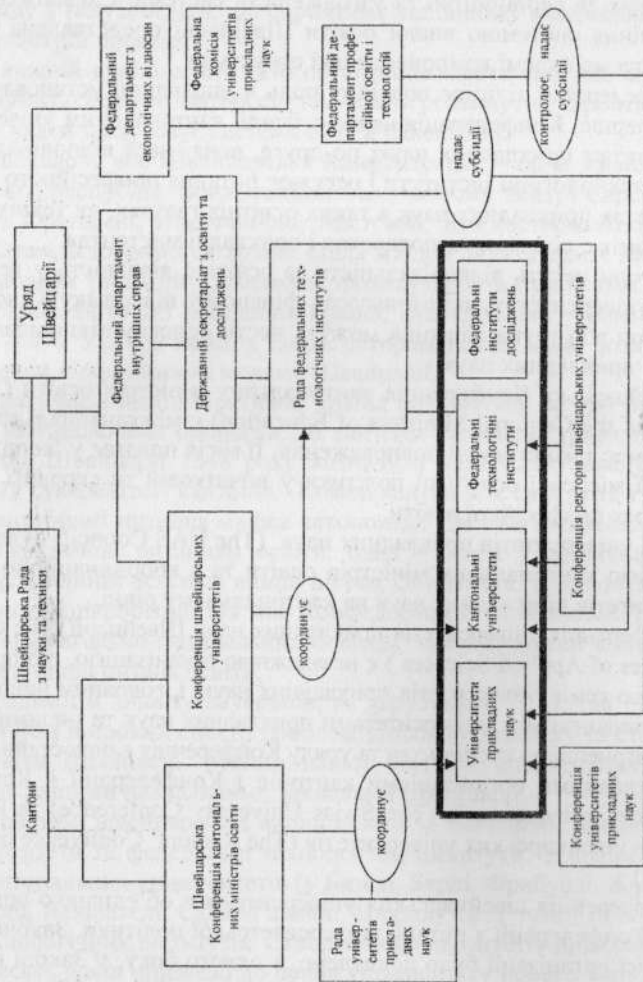

Рис.1 Система управління вищими навчальними закладами Швейцарії

конвенції з координування університетської політики від 9 грудня 1999 року. Вона змінила попередню Конференцію університетів 1 грудня 2001 року під Згодою про співпрацю між федеральним урядом і університетськими кантонами з питань, пов'язаних з університетами. Її членами є 9 міністрів державної освіти кантонів з університетами, два представники кантонів без університетів, Державний секретар з освіти і досліджень та голова Ради федеральних технологічних інститутів (ЕТН). До повноважень Конференції входить випуск директив протягом навчання та визнання попереднього навчання і кваліфікацій; надавання грантів; визнання навчальних установ і курсів; випуск директив щодо оцінки навчання і досліджень; випуск постанов щодо передачі знань з досліджень. Крім того, Конференція швейцарських університетів дає рекомендації щодо співробітництва, планів на майбутнє та збалансованого розподілу завдань в університетах.

Членами Конференції ректорів швейцарських університетів є ректори дев'яти традиційних університетів і ректори двох федеральних технологічних інститутів. Конференція ректорів швейцарських університетів відповідає за підготовку рішень для Конференції швейцарських університетів і співпрацює з усіма найбільш значимими органами, які координують вищу освіту і науку в Швейцарії. Основна діяльність асоціації в галузі політики у вищій освіті полягає у плануванні діяльності університетів країни від імені уряду Конфедерації й окремих кантонів; регулюванні і відпрацюванні інструкцій з діяльності вузів (набору студентів, програмах, визнанню, мобільності, реалізації міжнародних конвенцій тощо.) Також Конференція ректорів швейцарських університетів здійснює адміністрування грантів й обмінних програм, відповідає за процес введення у Швейцарії „Болонської декларації”. Основним джерелом фінансування асоціації є внески урядів кантонів, уряду Конфедерації і університетів, які входять до складу Конференції ректорів швейцарських університетів.

У підпорядкуванні Федерального департаменту внутрішніх справ (Federal Department of Home Affairs) знаходиться Державний секретаріат з освіти та досліджень (The State Secretariat for Education and Research), який розвиває та впроваджує науку, дослідження та аерокосмічну політику у Швейцарії. Він координує пов'язану з цими галузями діяльність у федеральному уряді та забезпечує співробітництво з кантонами.

Рада федеральних технологічних інститутів (The ETN Board) керує двома федеральними технологічними інститутами та чотирма федеральними дослідницькими інститутами, діяльність яких основана на федеральних стандартах.

Федеральний департамент професійної освіти і технологій (The Federal Office for Professional Education and Technology) знаходиться у підпорядкуванні Федерального управління з економічних відносин (The Federal Department of Economic Affairs). Департамент розробляє та впроваджує політику

в галузях вищої професійної освіти, технологій та інновацій, а також несе відповідальність за дослідження в університетах прикладних наук і сприяє обміну технологіями. Також до його складу входить Комісія з питань технологій та інновацій (The Commission for Technology and Innovation).

Федеральна Комісія університетів прикладних наук (The Federal Commission for the Universities of Applied Sciences) консулює федеральний уряд і визнає право університетів прикладних наук видавати дипломи і присвоювати наукові ступені.

Швейцарська Рада з науки і техніки (Swiss Science and Technology Council) консулює федеральний уряд з усіх питань політики у сферах науки, освіти, досліджень і технологій. Це незалежна експертна група, більшість представників якої є відомими вченими, а також представниками швейцарського бізнесу та промисловості. Вона робить регулярні пропозиції з питань загальної дослідницької політики і розвитку вищої освіти Швейцарії.

Отже, Швейцарія має виключно різноманітну і дуже розвинену систему вищої освіти, в основу якої покладено принцип тісного співробітництва між Конфедерацією і кантонами і розподіл повноважень. Класичні університети та університети прикладних наук акредитовані федеральним урядом і працюють під наглядом держави, але кожен кантон самостійно може регулювати законодавство стосовно освіти. Також у країні працює багато приватних навчальних закладів, які мають акредитацію на рівні кантонів, або входять до складу швейцарських та міжнародних професійних організацій.

Сподіваємося, що врахування швейцарського досвіду організації управління вищими навчальними закладами буде становити практичний інтерес щодо вибору шляхів модернізації освіти і науки в Україні. Перспективою подальших досліджень вважаємо вищу освіту неуніверситетського типу Швейцарії.

Література

1. Буховцев А. Важная статья швейцарского экспорта // Обучение за рубежом. – 1999/2000. – № 12–1. – С. 44–52
2. Конституция Швейцарии (Швейцарской Конфедерации) от 18 апреля 1999г. // Конституции государств Европы: В 3-х т. Т. 3/ Под общ. ред. Л.А.Окунькова. – М.: НОРМА, 2001. – С. 531–581
3. Хагер Ф.-П. Швейцария // Салимова К., Додде Н. Педагогика народов мира: история и современность. – М.: Педагогическое общество России, 2001. – С. 456–483
4. Ямпольская О. Система образования в Швейцарии// Теория и практика управления. – 2004. – №9. – С. 34–41
5. Garke E. Higher Education in Switzerland. CEPES, Bucharest, 1984. – 87p.
6. Organization of Higher Education in Switzerland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 16.02.2008: <<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/>

- reps/nameri/vusa/wasemb/scitec/wassth/washes/wasohe.html>. – Загол. з екрану. – англ.
7. Studying in Switzerland – Swiss University System [Електронний ресурс]. – Режим доступу: травень 2005: <<http://www.swissuniversity.ch/study>>. – Загол. з екрану. – англ.
8. Short portrait of the SUC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 02.06.08: <<http://www.cus.ch/wEnglisch/portrait/index.php>>. – Загол. з екрану. – англ.

С.В. Сапожников

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У РУМУНСЬКОЇ РЕСПУБЛІЦІ

В статье рассматривается развитие системы высшего педагогического образования в Болгарии как страны-члена Черноморского экономического сотрудничества.

This article considers formation and development of the system of higher pedagogical education in romania as a member of Black sea economic cooperation.

Сучасний етап оновлення вітчизняної педагогічної освіти характеризується пошуками нових інноваційних підходів до проблеми формування особистості педагога. Одним із пріоритетних завдань української освіти постає вивчення зарубіжного досвіду, який може вказати провідні орієнтири формування висококваліфікованих фахівців.

У сучасній Румунії системи загальної і вищої освіти функціонують у відповідності з новітніми вимогами й особливою ситуацією перехідного етапу. Вищезазначений перехід задекларував шлях від центрального економічного регулювання до ринкової економіки і прийняття міжнародних принципів. Румунська освітня система надає освітні послуги молодді країни, але в той же час як суспільна підсистема безпосередньо (а іноді й опосередковано) впливає і на усі верстви населення країни. Відповідно до чинних документів румунська загальна освіта концентрується на розвитку і забезпеченні моральних та культурних цінностей людей й демократичного способу життя, і саме в той час прагне до поліпшення якості громадського життя і зв'язків між різними групами.

Усі фактори, які опосередковано й перманентно грають роль у модернізації загальної освіти, зацікавлені в забезпеченні якості й успішності загальної освіти та відповідності головним принципам інших європейських країн і суспільних вимог своєї країни. Румунська загальна освіта спрямована на відкритість і відповідність навчальним потенційним вимогам абітурієнтів з метою збереження здібностей конкурсу (P1gau/Orosz, 1997). Вентер Дьордь вважає, що одним із самих головних румунських реформаторських уявлень є розвиток